

**BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

22 november 2018

WETSONTWERP

**houdende wijziging van de wet
van 15 april 1994 betreffende de bescherming
van de bevolking en van het leefmilieu tegen
de uit ioniserende stralingen voortspruitende
gevaren en betreffende het Federaal
Agentschap voor Nucleaire Controle met
betrekking tot de milieueffectbeoordeling**

AMENDEMENTENingediend in plenaire vergadering

*Zie:*Doc 54 **3335/ (2018/2019):**

- 001: Wetsontwerp.
- 002: Amendementen.
- 003: Verslag.
- 004: Tekst aangenomen door de commissie.

**CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE**

22 novembre 2018

PROJET DE LOI

**portant modification de la loi
du 15 avril 1994 relative à la protection de la
population et de l'environnement contre les
dangers résultant des rayonnements ionisants
et relative à l'Agence fédérale de Contrôle
nucléaire, en ce qui concerne l'évaluation
des incidences sur l'environnement**

AMENDEMENTSdéposés en séance plénière

*Voir:*Doc 54 **3335/ (2018/2019):**

- 001: Projet de loi.
- 002: Amendements.
- 003: Rapport.
- 004: Texte adopté par la commission.

Nr. 5 VAN MEVROUW TEMMERMAN EN DE HEER TOP

Art. 6

In het ontworpen artikel 27/3, na de woorden “b) andere ingrepen in natuurlijk milieu of landschap” de bepaling onder c) invoegen, luidende:

“c) In het licht van de Verdragen van Espoo en van Aarhus dient deze definitie gelezen te worden als ook van toepassing op het uitstellen van de datum van de desactivering en van het einde van de industriële elektriciteitsproductie van een kerncentrale, hetgeen aanzienlijke investeringen en het op peil brengen van de veiligheid voor de kerncentrales inhoudt.”

VERANTWOORDING

Een dergelijke levensduurverlenging brengt vaak aanzienlijke investeringen met zich mee, waarbij allerm minst kan worden uitgesloten dat er toch sprake is van een project in de zin van richtlijn 2011/92/EU. In dat verband heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, in het verleden al geadviseerd dat een dergelijke verlenging wel degelijk door de richtlijn wordt gevat. Overigens maakt precies die kwestie het voorwerp uit van de volgende prejudiciële vraag van het Grondwettelijk Hof aan het Hof van Justitie:

“6. a) Dient artikel 1, lid 2, in samenhang gelezen met punt 13, a), van bijlage II, van richtlijn 2011/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten, in voorkomend geval gelezen in het licht van de Verdragen van Espoo en van Aarhus, in die zin te worden geïnterpreteerd dat het van toepassing is op het uitstellen van de datum van de desactivering en van het einde van de industriële elektriciteitsproductie van een kerncentrale, hetgeen, zoals te dezen, aanzienlijke investeringen en het op peil brengen van de veiligheid voor de kerncentrales Doel 1 en Doel 2 inhoudt?”

Die verwijzing naar het Espoo-verdrag in de aangehaalde prejudiciële vraag is geen toeval. De Raad van State, afdeling Wetgeving, heeft al eerder vastgesteld dat de partijen bij het Espoo-verdrag van oordeel lijken dat verlengingen van nucleaire installaties wel degelijk binnen de werkingssfeer van dat verdrag vallen, zelfs indien dat – wat nog door het Hof van Justitie moet worden beslecht – niet het geval zou zijn onder de richtlijn 2011/92/EU. In advies 57 467/3 werd daarover het volgende gesteld:

N° 5 DE MME TEMMERMAN ET M. TOP

Art. 6

Dans l'article 27/3 proposé, après les mots “b) d'autres interventions dans le milieu naturel ou le paysage”, insérer un c), rédigé comme suit:

“c) à la lumière des Conventions d'Espoo et d'Aarhus, il y a lieu de lire cette définition comme s'appliquant également au report de la date de désactivation et de fin de la production industrielle d'électricité d'une centrale nucléaire, ce qui implique des investissements importants et des mises à niveau de la sécurité pour les centrales nucléaires.”

JUSTIFICATION

Une telle prolongation entraîne souvent des investissements considérables, ce qui ne permet nullement d'exclure qu'il s'agisse néanmoins d'un projet au sens de la directive 2011/92/UE. À cet égard, le Conseil d'État, section de législation, était déjà d'avis dans le passé qu'une telle prolongation est bel et bien visée par la directive. Au demeurant, cette question fait précisément l'objet de la question préjudicielle suivante de la Cour constitutionnelle posée à la Cour de Justice:

“6. a) L'article 1er, paragraphe 2, combiné avec le point 13, a), de l'annexe II de la directive 2011/92/UE du Parlement européen et du Conseil du 13 décembre 2011 concernant l'évaluation des incidences de certains projets publics et privés sur l'environnement, lus, le cas échéant, à la lumière des Conventions d'Espoo et d'Aarhus, doivent-ils être interprétés comme s'appliquant au report de la date de désactivation et de fin de la production industrielle d'électricité d'une centrale nucléaire, impliquant, comme en l'espèce, des investissements importants et des mises à niveau de la sécurité pour les centrales nucléaires de Doel 1 et Doel 2?”

Cette référence à la convention d'Espoo dans la question préjudicielle précitée n'est pas le fait du hasard. Le Conseil d'État, section de législation, a déjà constaté auparavant que les parties à la Convention d'Espoo semblent estimer que des prolongations d'installations nucléaires relèvent bel et bien du champ d'application de cette convention, même si – ce point doit encore être tranché par la Cour de Justice – tel ne serait pas le cas au sens de la directive 2011/92/UE. Sur ce point, l'avis 57 467/3 a mentionné ce qui suit:

“B. Overeenstemming met het Espoo-verdrag

5. Het Verdrag “inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband” en Aanhangsels I, II, III, IV, V, VI en VII, gedaan te Espoo op 25 februari 1991 (hierna: Espooverdrag) houdt de verplichting in voor de partijen bij het verdrag om, afzonderlijk of gezamenlijk, alle passende en doeltreffende maatregelen te nemen ter voorkoming, beperking en beheersing van belangrijke nadelige grensoverschrijdende milieueffecten van voorgenomen activiteiten (artikel 2, lid 1, van het Espooverdrag). Onder die activiteiten vallen ook “kerncentrales en andere kernreactoren (met uitzondering van de onderzoeksinstallaties voor de productie en verwerking van splijt- en kweekstoffen, met een constant vermogen van ten hoogste 1 thermische kW)”.

Elke partij bij het ESPOO-verdrag moet ten aanzien van dergelijke voorgenomen activiteiten die mogelijk een belangrijk nadelig grensoverschrijdend effect hebben, een milieueffectrapportageprocedure vaststellen die deelneming door het publiek mogelijk maakt en die voorziet in het opstellen van het in Aanhangsel II nader omschreven milieueffectrapport (artikel 2, lid 2, en artikel 4 van het verdrag). Die milieueffectrapportage vindt ten minste plaats op projectniveau. Voor zover relevant trachten de partijen de beginselen van milieueffectrapportage eveneens toe te passen op beleidsvoornemens, plannen en programma's (artikel 2, lid 7). Tevens moet het publiek van de mogelijk benadeelde partij in de gebieden die het grensoverschrijdende effect mogelijk raakt, worden geïnformeerd over de voorgenomen activiteit en de gelegenheid worden geboden commentaar te geven op of bezwaar te maken tegen de voorgenomen activiteit (artikel 3, lid 8). Op basis van het milieueffectrapport moet dan overleg plaatsvinden met de mogelijk benadeelde partijen (artikel 5), vooraleer een definitief besluit kan worden genomen over de voorgenomen activiteit, waarbij dan gepast rekening moet worden gehouden met het resultaat van de milieueffectrapportage, met inbegrip van het milieueffectrapport, alsook met het commentaar van het publiek van de mogelijk benadeelde partij of van die partij zelf, en met het resultaat van het voormelde overleg (artikel 6, lid 1).

Ook een “ingrijpende wijziging” van een activiteit wordt beschouwd als een “voorgenomen activiteit” (artikel 1, 5). Het verlengen van de levensduur van een kerncentrale wordt door de verdragspartijen beschouwd als een dergelijke ingrijpende wijziging. Het gegeven dat de locatie, de technologie en de operationele procedures eventueel onveranderd blijven, doet geen afbreuk aan die conclusie.

“B. Conformité avec la Convention d’Espoo

5. La Convention “sur l’évaluation de l’impact sur l’environnement dans un contexte transfrontière” et les Appendices I, II, III, IV, V, VI et VII, faits à Espoo le 25 février 1991 (ci-après: Convention Espoo) impose aux parties à la convention de prendre, individuellement ou conjointement, toutes mesures appropriées et efficaces pour prévenir, réduire et combattre l’impact transfrontière préjudiciable important que des activités proposées pourraient avoir sur l’environnement (article 2, paragraphe 1er, de la Convention Espoo). Ces activités comprennent également les “centrales nucléaires et autres réacteurs nucléaires (à l’exception des installations de recherche pour la production et la conversion de matières fissiles et de matières fertiles dont la puissance maximale n’excède pas un kilowatt de charge thermique continue)”.

Chaque partie à la Convention Espoo doit, en ce qui concerne de telles activités proposées qui sont susceptibles d’avoir un impact transfrontière préjudiciable important, établir une procédure d’évaluation de l’impact sur l’environnement permettant la participation du public et prévoyant la constitution du dossier d’évaluation de l’impact sur l’environnement plus amplement décrit dans l’Appendice II (article 2, paragraphe 2, et article 4 de la convention). Ces évaluations de l’impact sur l’environnement sont effectuées, au moins au stade du projet de l’activité proposée. Dans la mesure voulue, les parties s’efforcent d’appliquer également les principes de l’évaluation de l’impact sur l’environnement aux politiques, plans et programmes (article 2, paragraphe 7). En outre, le public de la partie touchée, dans les zones susceptibles d’être atteintes, doit être informé de l’activité proposée et avoir la possibilité de formuler des observations ou des objections à son sujet (article 3, paragraphe 8). Sur la base du dossier d’évaluation de l’impact sur l’environnement, des consultations doivent être engagées avec la partie touchée (article 5), avant de pouvoir prendre une décision définitive au sujet de l’activité proposée qui prend dûment en considération les résultats de l’évaluation de l’impact sur l’environnement, y compris le dossier correspondant, ainsi que les observations du public de la partie touchée ou de cette partie même, et les résultats des consultations précitées (article 6, paragraphe 1er).

Une “modification significative” d’une activité est également considérée comme une “activité proposée” (article 1er, 5). La prolongation de la durée de vie d’une centrale nucléaire est considérée par les parties à la convention comme une telle modification significative. Le fait que le site, la technologie et les procédures opérationnelles restent éventuellement inchangées n’enlève rien à cette conclusion.

Bovendien valt allerminst uit te sluiten dat een correcte tenuitvoerlegging van het Espoo-verdrag een ruimere interpretatie vereist en mogelijks ook de loutere verlenging, zonder bijkomende instandhoudingswerken, omvat. Bovendien kan worden opgemerkt dat een beslissing om niet te verlengen ook werkzaamheden met zich meebrengt, aangezien er dan moet worden overgegaan tot de ontmanteling, wat uitdrukkelijk wel een milieueffectbeoordeling vergt. De keuze tussen verlengen en niet-verlengen is bijgevolg impliciet steeds een keuze voor het al of niet uitvoeren van werken en de aard ervan.

Ten slotte valt ook niet uit te sluiten dat een toelating tot verlenging tot gevolg heeft dat er minstens een juridisch kader wordt gecreëerd voor toekomstige wijzigingen die aan een milieueffectbeoordeling onderworpen zijn, zodat een dergelijke beslissing weliswaar buiten het toepassingsgebied van richtlijn 2011/92/EU zou vallen, maar dat wel de verplichting geldt om een systematische milieubeoordeling te organiseren in overeenstemming met de artikelen 2 en 3 van richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 “betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma’s”.

Karin TEMMERMAN (sp.a)
Alain TOP (sp.a)

Par ailleurs, il ne peut pas du tout être exclu qu’une mise en œuvre correcte de la Convention d’Espoo requière une interprétation plus large et comprenne éventuellement aussi la prolongation pure et simple, sans travaux de maintenance complémentaires. En outre, on observera qu’une décision de non-prolongation implique aussi des travaux puisqu’il faut procéder au démantèlement, ce qui entraîne expressément une évaluation des incidences sur l’environnement. Le choix de prolonger ou non est par conséquent toujours implicitement le choix d’effectuer des travaux ou non et d’en définir la nature.

Enfin, il n’est pas non plus à exclure qu’une autorisation de prolongation entraîne au moins la création d’un cadre juridique pour des modifications futures soumises à une évaluation des incidences sur l’environnement, si bien qu’une telle décision sorte, certes, du champ d’application de la directive 2011/92/UE, mais que l’obligation d’organiser une évaluation environnementale systématique conformément aux articles 2 et 3 de la directive 2001/42/CE du Parlement européen et du Conseil du 27 juin 2001 “relative à l’évaluation des incidences de certains plans et programmes sur l’environnement” s’applique toutefois.

Nr. 6 VAN DE HEER **THIÉBAUT**

Art. 6

In het ontworpen artikel 27/3, na de woorden “b) andere ingrepen in natuurlijk milieu of landschap” een bepaling onder c) invoegen, luidende:

“c) de verlenging van de levensduur van een kerninstallatie.”

VERANTWOORDING

De indiener van dit amendement acht het van het grootste belang om te voorzien in een milieueffectbeoordeling en een openbaar onderzoek vóór enige beslissing aangaande de verlenging van de levensduur van een kerninstallatie.

N° 6 DE M. **THIÉBAUT**

Art. 6

A l'article 27/3 en projet, après les mots “b) d'autres interventions dans le milieu naturel ou le paysage,” insérer le c) suivant:

“c) la prolongation de la durée de vie d'une installation nucléaire.”

JUSTIFICATION

L'auteur de cet amendement juge capital d'organiser une évaluation des incidences sur l'environnement (EIE) et une enquête publique avant toute décision de prolonger la durée de vie d'une installation nucléaire.

Eric THIÉBAUT (PS)

Nr. 7 VAN DE HEER THIÉBAUT

Art. 6

Het ontworpen artikel 27/4, § 2, aanvullen met een lid, luidende:

“In afwijking van het voorgaande lid wordt bij de verlenging van de levensduur van een kerninstallatie steeds een milieueffectbeoordelingsrapport opgesteld.”

VERANTWOORDING

Het ontworpen artikel 27/4, § 2, strekt ertoe de Koning te machtigen de projecten te bepalen waarvoor een milieueffectbeoordelingsrapport moet worden opgesteld, alsook de projecten die een screeningsnota – waarvan de draagwijdte nog moet worden verduidelijkt – vereisen.

Wij menen dat die machtiging aan de Koning zodanig worden ingeperkt dat de beslissing tot het verlengen van de levensduur van een kerninstallatie stevast wordt voorafgegaan door een milieueffectbeoordelingsrapport – en niet louter door een screeningsnota, een procedure die veel vrijblijvender is.

N° 7 DE M. THIÉBAUT

Art. 6

Compléter l'article 27/4, § 2, proposé par un alinéa, rédigé comme suit:

“En dérogation de l'alinéa précédent, la prolongation de la durée de vie d'une installation nucléaire fait toujours l'objet d'un rapport d'évaluation des incidences sur l'environnement.”

JUSTIFICATION

L'article 27/4, § 2, délègue au Roi le pouvoir de déterminer les projets qui devront faire l'objet d'un rapport d'évaluation des incidences sur l'environnement et les projets qui nécessiteront l'établissement d'une note de screening – dont la portée devra encore être précisée.

Nous considérons que cette délégation au Roi doit être limitée, de manière à ce que la décision de prolongation de la durée de vie d'une installation nucléaire soit précédée dans tous les cas d'un rapport d'évaluation des incidences sur l'environnement – et non d'une simple note de screening (ce qui est beaucoup moins contraignant).

Eric THIÉBAUT (PS)

Nr. 8 VAN DE HEER DE LAMOTTE

Art. 6

In het ontworpen artikel 27/3, na de woorden “b) andere ingrepen in natuurlijk milieu of landschap” een bepaling onder c) invoegen, luidende:

“c) het uitstellen van de data van desactivering van de kerncentrales zoals bepaald bij artikel 4, § 1, van de wet van 31 januari 2003 houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie.”

VERANTWOORDING

In de memorie van toelichting staat dat – in de huidige stand van het Europees recht – het begrip “project” als bedoeld in de zin van Richtlijn 2011/92/EU, niet mag gelden voor een gewone verlenging van de uitbatingsvergunning voor een kerncentrale. Aangezien dit vraagstuk thans echter aanhangig is voor het Hof van Justitie van de Europese Unie (zaak C-411/17), wordt in de memorie van toelichting erkend dat die interpretatie dus kan veranderen naargelang van de uiteindelijke uitspraak van het Hof.

Niettemin vestigen wij de aandacht op considerans 15 van Richtlijn 2014/52/EU die bij dit wetsontwerp wordt omgezet. Die considerans 15 stelt het volgende: “Teneinde een hoog niveau van bescherming van het milieu te waarborgen, moeten er voorzorgsmaatregelen worden getroffen voor bepaalde projecten die vanwege hun kwetsbaarheid voor zware ongevallen en/of natuurrampen (...) aanzienlijke effecten op het milieu kunnen hebben.”. Gelet op de mogelijke gevolgen van een verlenging van de levensduur van de kerncentrales lijkt het de indiener noodzakelijk te anticiperen op een wijziging van de rechtspraak van het HvJ-EU, door dit scenario uitdrukkelijk in het wetsontwerp op te nemen.

N° 8 DE M. DE LAMOTTE

Art. 6

A l'article 27/3 en projet, après les mots “b) d'autres interventions dans le milieu naturel ou le paysage”, insérer le c) suivant:

“c) le report des dates de désactivation des centrales nucléaires prévues à l'article 4, § 1er, de la loi du 10 janvier 2003 sur la sortie progressive de l'énergie nucléaire à des fins de production industrielle d'électricité.”

JUSTIFICATION

L'exposé des motifs avance que, en l'état actuel du droit européen, une simple “prolongation d'autorisation d'exploitation des centrales nucléaires ne peut être couverte par la notion de “projet” au sens de la directive 2011/92/UE. Cette question est néanmoins actuellement pendante devant la Cour de justice de l'Union européenne (affaire C-411/17), c'est pourquoi l'exposé des motifs admet que cette interprétation pourra donc évoluer en fonction de ce que tranchera la Cour.

Néanmoins, nous mettons en avant ici le considérant 15 de la directive (2014/52/UE) transposée par le présent projet de loi qui indique explicitement que l'objet du texte est de garantir un niveau élevé de protection de l'environnement en prenant des mesures de précaution pour certains projets qui, en raison de leur vulnérabilité aux accidents majeurs et/ou aux catastrophes naturelles, sont susceptibles d'avoir des incidences négatives notables sur l'environnement. Au vu des incidences potentielles d'une prolongation des réacteurs nucléaires, il nous semble indispensable d'aller au-devant d'une évolution jurisprudentielle de la CJUE en intégrant explicitement ce cas de figure dans le présent projet de loi.

Michel de LAMOTTE (cdH)